

Voorstel aan Gemeenteraad

Registratienummer: Z/24/555197

Onderwerp

Regiovisie Zuid-Limburg 2024-2031 'Samen sterk, iedereen veilig' - Aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties

Voorstel

1. De *Regiovisie Zuid-Limburg 2024-2031 'Samen sterk, iedereen veilig'* - Aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties vast te stellen.

Inleiding

Iedereen heeft recht op een veilig bestaan. Geweld in afhankelijkheidsrelaties hoort daar niet in thuis. Geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA) is de meest voorkomende vorm van geweld in onze samenleving. Geweld wordt dan gepleegd door een bekende van het slachtoffer van wie het slachtoffer ook materieel of emotioneel afhankelijk is. Voorbeelden zijn huiselijk geweld, ouderenmishandeling, maar ook mensenhandel en mishandeling door een mantelzorger. Jaarlijks worden hier ongeveer 200.000 mensen in Nederland slachtoffer van. Gemeenten hebben naast inhoudelijke taken vanuit de Wmo ook de opdracht om een regionale visie te ontwikkelen gericht op de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Burgemeester,

mr. J.Th.C.M. Verheijen

Gemeentesecretaris,

J.A.M. Heesen

Beoogd effect

De regiovisie geeft richting aan en vormt de basis voor effectieve samenwerking om zo de cirkel van geweld in afhankelijkheidsrelaties te doorbreken. De ambitie en het beoogd effect van de regiovisie zijn:

- Het creëren van veiligheid, vroegtijdig signaleren, geweld in afhankelijkheidsrelaties blijvend stoppen, duurzaam herstel waarborgen en onderliggende problemen aanpakken;
- Het doorbreken van de intergenerationele overdracht van geweld (in gezinnen) door het organiseren van directe veiligheid, het creëren van stabiele veiligheid en het organiseren duurzaam herstel voor iedereen: van –9-maanden tot 100+ jaar.

In de regiovisie zijn drie ontwikkellijnen opgenomen om naar de centrale ambitie toe te werken. Deze ontwikkellijnen zijn gebaseerd op de conclusies uit de evaluatie van de vorige regiovisie, onderzoek door het Verwey-Jonker Instituut en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. De volgende drie ontwikkellijnen zijn geformuleerd:

- Samen zien: iedereen kent en herkent signalen van geweld in afhankelijkheidsrelaties en ook de gevolgen ervan en weet wat hij/zij dan kan doen.
- Samen leren, samen werken: geen enkele professional werkt op een eigen eiland, ze benutten allen de kracht en ervaringen van het netwerk.
- Samen doen: niemand komt zonder hulp te zitten.

De regiovisie wordt verder uitgewerkt in een uitvoeringsplan. In het uitvoeringsplan worden per ontwikkellijn activiteiten uitgewerkt die bijdragen aan het behalen van het gestelde doel (de ambitie).

Argumenten

1.1 Kader en bevoegdheid

Op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de ketenaanpak op het gebied van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Ook zijn gemeenten verantwoordelijk voor preventie, de bestrijding, de aanpak en nazorg van kindermishandeling. Gemeenten hebben hierin een eigen taak. In het kader van een integrale aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties worden er op lokaal, regionaal en provinciaal/landelijk niveau afspraken gemaakt. Met deze regiovisie wordt gezamenlijk door de Zuid-Limburgse gemeenten invulling gegeven aan de opdracht van het Rijk om te komen tot een eenduidige en integrale aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties. De gemeenteraad is bevoegd om de regiovisie vast te stellen. De regiovisie wordt uitgewerkt in een uitvoeringsplan dat na de vaststelling van de visie ter besluitvorming aan het college zal worden voorgelegd.

1.2 Gezamenlijke ambitie en aanpak zijn essentieel voor het effectief aanpakken van geweld in afhankelijkheidsrelaties

Geweld in afhankelijkheidsrelaties is de meest voorkomende vorm van geweld in onze samenleving. De gevolgen zijn vaak groot, zelfs na één incident. Naast fysieke en maatschappelijke gevolgen zijn er psychische gevolgen. Zo kunnen gevoelens van vernedering, kleinering, angst, machteloosheid en wanhoop zorgen voor frustratie, woede en ernstige psychische belemmeringen. Het is belangrijk om zo vroeg mogelijk signalen van geweld in afhankelijkheidsrelaties te herkennen, om zo snel mogelijk de juiste ondersteuning te kunnen bieden. Deze ondersteuning wordt geboden door tal van partijen en disciplines. Daarnaast kunnen meerdere factoren invloed hebben op geweld in afhankelijkheidsrelaties, zoals opvoedingsstijl, de woonomgeving, gezondheid en de financiële situatie. Daarom is samenwerking tussen verschillende partijen/disciplines essentieel, net als een gezamenlijke visie en aanpak.

1.3 Duur/looptijd

Geweld in afhankelijkheidsrelaties is een complex en hardnekkig probleem dat een duurzame en gerichte aanpak vergt en vooral ook integraliteit via multidisciplinair en systematisch (samen)werken. Om een duurzame aanpak mogelijk te maken, bedraagt de looptijd van deze regiovisie niet vier, zoals bij eerdere regiovisies het geval was, maar acht jaar.

1.4 De commissie Zorg en Veiligheid heeft een positief advies afgegeven

In 2021 is in Zuid-Limburg de commissie Zorg en Veiligheid opgericht om af te stemmen en te adviseren op thema's op het snijvlak tussen zorg en veiligheid, zoals huiselijk geweld en personen met verward of onbegrepen gedrag. De commissie bestaat uit gemeenten, het OM, politie, GGZ (Mondriaan) en de GGD Zuid-Limburg. De commissie Zorg en Veiligheid is op meerdere momenten betrokken geweest bij de totstandkoming van de regiovisie. De commissie heeft positief geadviseerd over deze visie. Het advies is als bijlage opgenomen bij dit raadsvoorstel.

1.5 De adviesraad heeft een advies afgegeven

De Wmo adviesraad van de gemeente Sittard-Geleen heeft deelgenomen aan het traject voor de ontwikkeling van de nieuwe regiovisie. Samen met de andere Zuid-Limburgse adviesraden is er input en feedback geleverd op de concept-stukken. Deze adviesraden hebben ook samen een preadvies opgesteld. De adviespunten zijn waar mogelijk meegenomen in de regiovisie. De overige adviezen worden meegenomen in het uitvoeringsplan. Het preadvies is als bijlage opgenomen bij dit raadsvoorstel.

Kanttekeningen

1.1 Commitment van de betrokken partners is nodig voor succesvolle implementatie van de regiovisie

Om commitment te garanderen wordt na het vaststellen van de regiovisie een intentieverklaring opgesteld en ondertekend door de betrokken partners.

1.2 Structurele rijksmiddelen zijn nodig voor de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties

De gemeente Maastricht ontvangt als centrumgemeente voor de regio Westelijke Mijnstreek/Maastricht Heuvelland middelen vanuit de Decentralisatie Uitkering Vrouwenopvang. Deze middelen zijn structureel en lopen vooralsnog tot en met 2028. Om de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties voort te zetten, is verlenging van deze uitkering nodig.

Inclusie

Inclusie heeft ook raakvlakken met het onderwerp veiligheid. Inclusie gaat immers ook over het creëren van een veilig woon- en werkklimaat voor al onze inwoners en bezoekers. De aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties draagt hieraan bij.

Duurzaamheid

Een duurzame samenleving is sterk verbonden met het thema veiligheid. Veiligheid is essentieel voor een prettige woon-, werk-, leer- en leefomgeving. De regiovisie draagt bij aan de ambitie en het doel om geweld in afhankelijkheidsrelaties in beeld te krijgen, om het te stoppen en duurzaam op te lossen. Op deze manier werken we aan een duurzame verbetering van de veiligheid en gezondheid van inwoners van de gemeente en regio.

Financiën

Er zijn geen financiële consequenties voor Sittard-Geleen. De gemeenten Maastricht en Heerlen zijn respectievelijk voor de regio's Westelijke Mijnstreek/Maastricht Heuvelland en Parkstad de centrumgemeenten in de regio Zuid-Limburg. Zij ontvangen structureel (extra) geld ten behoeve van de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties voor Zuid-Limburg via de Decentralisatie Uitkering Vrouwenopvang (DUVO-middelen). In het uitvoeringsplan wordt opgenomen op welke wijze deze middelen worden ingezet voor de jaren 2024-2027.

Communicatie

Bij de totstandkoming van de regiovisie is een communicatiebureau ingeschakeld. Een onderdeel van de opdracht is het opstellen van een strategisch communicatieplan. Het doel van dit plan is om tijdens de uitvoering van de regiovisie alle betrokkenen regelmatig te informeren en goed aangehaakt te houden. De informatie moet aansluiten bij de behoefte van de betreffende stakeholders. Onderdeel van het strategisch communicatieplan is het gebruik van het GIA-platform voor professionals waar regelmatig informatie wordt gedeeld.

Participatie

In de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties hebben netwerkpartners elkaar hard nodig. Omdat er vrijwel altijd meerdere problemen spelen, kan één organisatie nooit alle problemen op eigen kracht oplossen. Het is van belang dat we een gezamenlijke ambitie en aanpak hebben. Bij de totstandkoming van de regiovisie zijn de Zuid-Limburgse kernpartners daarom ook zeer uitgebreid betrokken. Het gaat dan om een afvaardiging van de 16 Zuid-Limburgse gemeenten, Veilig Thuis Zuid-Limburg, Raad voor de Kinderbescherming, politie, Openbaar Ministerie, Centrum Seksueel Geweld Limburg, LEVANTOgroep Vrouwenopvang, XONAR Vrouwenopvang en hulpverlening, Gecertificeerde Instellingen, Zorg en Veiligheidshuizen Zuid-Limburg, reclasseringsorganisaties en ervaringsdeskundigen. Er hebben meerdere netwerksessies plaatsgevonden om zo tot een gezamenlijk gedragen visie en aanpak te komen.

Ook bestuurders zijn regelmatig meegenomen via de commissie Zorg en Veiligheid. De ambtelijk contactpersonen bij de gemeenten zijn gevraagd om de portefeuillehouders te informeren en mee te nemen. Voor de regio's Westelijke Mijnstreek en Maastricht Heuvelland is er op 10 april 2024 een webinar gehouden voor raadsleden en bestuurders.

Op Zuid-Limburgse schaal is een afvaardiging van lokale adviesraden betrokken die is samengesteld voor dit thema. In een aantal bijeenkomsten is deze afvaardiging meegenomen in het thema en het proces van de totstandkoming. Daarnaast hebben zij feedback gegeven op de conceptversie van de regiovisie en het uitvoeringsplan. Deze feedback is verwerkt. Er is vervolgens een preadvies geformuleerd op Zuid-Limburgse schaal: een gezamenlijk document van de adviesraden, waaronder die van Sittard-Geleen. De aandachtspunten uit dit advies en van de lokale adviesraden zijn ook meegenomen.

Vervolg

De regiovisie wordt in het tweede kwartaal van 2024 ter vaststelling aan alle gemeenteraden in Zuid-Limburg voorgelegd. Vervolgens wordt het regionale uitvoeringsplan met eventueel lokale aanvullingen ter vaststelling aan alle colleges in Zuid-Limburg voorgelegd. In het uitvoeringsplan worden de planning, uitvoering, wijze van evaluatie en monitoring van de regiovisie uitgewerkt. Er zal minimaal tweejaarlijks een evaluatie plaatsvinden om te kijken wat de stand van zaken is en waar mogelijk verbeterpunten liggen. Ook wordt voor de geprioriteerde onderwerpen een plan van

aanpak opgesteld, waarin aangegeven wordt hoe dit geëvalueerd wordt. Dit uitvoeringsplan wordt uiterlijk in het vierde kwartaal van 2024 aan het college ter besluitvorming aangeboden.

Streven is om uiterlijk in het vierde kwartaal van 2024 een bijeenkomst te laten plaatsvinden waarin betrokken kernpartners zich committeren aan de visie en het uitvoeringsplan middels het ondertekenen van een intentieverklaring.

Bijlagen

- Regiovisie Zuid-Limburg 2024-2031 'Samen sterk, iedereen veilig' aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties
- Samenvatting van de regiovisie
- Preadvies Adviesraad
- Brief Commissie Zorg en Veiligheid

Voorstel aan **Gemeenteraad**

Steller :
Telefoon :
E-mail :
Cluster: Omgeving

Burgemeester:

mr. J.Th.C.M. Verheijen

Registratienummer : -

Reg. datum : 11 april 2024

Reg.nummer(s) bijlagen :

Gemeentesecretaris:

J.A.M. Heesen

Burgemeester,

mr. J.Th.C.M. Verheijen

Gemeentesecretaris,

J.A.M. Heesen